కూరలో కరివేపాకు ముఖ్యమైందే. అయితే, కరివేపాకును కూరలోనుంచి తీసి పారేస్తారే కానీ తినరు. సంప్రదాయం కూడా అలాంటిదేనా?

ఇదం బ్రాహ్మం

బి.వి.యస్.రామారావు

సుబ్బావధాన్లుగారు వీధి వసారాలో మనుమడు సూర్యంచేత వేదం వల్లె వేయిస్తున్నారు. సూర్యం ధ్యాస ఎక్కడో వుండడంతో పదక్రమం తప్పుతోంది.

"ఒరేయ్ సూర్యం మనసెక్కడో వుంటే వేదం అబ్బదురా. కీ యిస్తే గ్రామఫోన్ కూడా శ్లోకాలు వల్లిస్తుంది. కాని అది వేదోపాసన అవదురా. స్వరంలో భక్తి, మనసులో ఏకాగ్రత వుండాలి."

"లేదు తాతయ్యా రేపు నాకు ఇంగ్లీషు పరీక్ష. బోల్డు చదువుకోవాలి. ఇవ్వాల్టికి వదిలెయ్యి" అంటూ నీళ్ళు నమిలాడు సూర్యం

"పోనీలెద్దురూ కుర్రాణ్ణి చదువుకోనీండి. ఈ పారాయణం ఇవ్వాళ కాపోతే ఇంకోనాడు చేస్తాడు" అంది అవధాన్లుగారి భార్య సోమిదేవమ్మ, వసారాలో దీపం వెలిగిస్తూ.

"అవును తాతయ్యా" అంటూ మెల్లిగా జారుకున్నాడు సూర్యం

"వీడి వాలకంచూస్తే, వీడికీ జన్మలో వేదం అబ్బేట్టు లేదు" అని వాపోయారు అవధాన్లుగారు.

"వాళ్ళనాన్నలా చదువుకొని ఉద్యోగం చేస్తాడు నిక్షేపంలా మీరేం బెంగెట్టుకోకండి" అంది సోమిదేవమ్మ అరుగుమీద చతికిలబడుతూ.

"మన వంశంలో సంప్రదాయం నిలబెట్టడానికి వీ డే నా పనికివస్తాడని ఆశపడ్డాను"

"మీ చాదస్తంకాని ఈ రోజుల్లో బ్రాహ్మణీకానికి గౌరవం ఏమేడిసిందండీ? మీరు అవధానం చేశారు. యజ్ఞం చేశారు. ఈ రాజమండ్రి పట్టణంలో ఘనాపాఠీగా ప్రథమ తాంబూలం మీదే. అయినా మీరేం సంపాదించారు. మన పిల్లలు చదువుకొని సంపాదించిన మీదట మనమీ స్థితికి రాగలిగాం. పెద్దాడు సంపాదించి మన పాకనో పెంకుటిల్లుగా మార్చాడు. రెండోవాడు పైకొచ్చి దాన్నో డాబా చేశాడు. మన ఆఖరాడు వృద్ధిలోకొచ్చి పైన గదులు దింపించి మేడను చేశాడు. ఇవ్వాళ ఏలోటూ లేకుండా బతుకుతున్నాం అంటే, అది వాళ్ళ చదువువల్లనే."

"మనలో ప్రతివాడూ ఇలా ఉద్యోగానికి ఎగబడి పౌరోహిత్యానికి ఉద్వాసనిస్తే రేపు క్రతువులూ, కర్మకాండలూ జరిపించేనాధుడు లేక దేశం గొడ్డుపోతుంది"

"మీరేం బాధపడకండి మంత్రాలు చెప్పడానికి మనిషేఅక్కర్లేదు. మీరన్నట్లు గ్రామఫోనప్లేటే సరిపోతుందిక మీదట."

ఇలా ఆ దంపతులు రోజూలా వాదించుకొంటూండగా గుమ్మంలో ఒకజీపు వచ్చి ఆగింది. సోమిదేవమ్మ హాలులో తలుపు చాటుకి తప్పుకుంది. జీపు దిగి హుందాగా వస్తున్న వ్యక్తిని పలకాయించాడు అవధాన్లుగారు.

"అయ్యా! నమస్కారం. నా పేరు హనుమాచారి. నేనీ వూరి డిప్యూటీ తాసిల్దార్నుని. నేనూ, మీ పెద్దబ్బాయి నరసింహం కలిసి చదువుకున్నాం."

"అలాగా రండి! బల్లమీద కూర్చోండి."

"అయ్యా! నాకు కూర్చోడానికి టైం లేదు. కలెక్టరుగారు నా కోసం వెయ్యి కళ్ళతో యెదురు చూస్తుంటారు. మీతో మాకో ముఖ్యమైన పని పడింది." అంటూ కూర్చున్నాడు.

"ఎంతమాట! శెలవివ్వండి."

"మీ అంతటి ఘనాపాఠీ మీరేనని కలెక్టరుగారితో అన్నానో, లేదో తపీసుని మిమ్మల్నే కుదర్చమని ఆర్డరు జారీ చేసేశారు. దీంతో ఒక స్నేహితుడి తండ్రికి నేను చెయ్యగలిగిందల్లా చేసేశాను."

"సంగతేమిటో మీరు మనవి చెయ్యలేదు"

"రేపు జరగబోయే తతంగాన్ని జిల్లా అధికారులు యావన్మందీ పర్యవేక్షించబోతున్నారు. లక్షకుపైగా జనం పాల్గొంటారని అంచనా. రేడియో, టెలివిజన్, న్యూసు రీలు వాళ్ళందరూ రంగంలోకి దిగుతారు. ఈ బృహత్ కార్యాన్ని మీ చేతుల మీదుగా నడిపించబోతున్నాము. కనుక మీపేరు మోతెక్కిపోతుంది."

"అసలు విషయం మీరు చెప్పనేలేదు."

"మొన్న మోర ప్రమాదంగూర్చి పేపర్లో చదివే వుంటారు మీరు. విమానం కూలి ఎంతోమంది నాయకులు పార్టీలీడర్లు ప్రతినిధులు ప్రాణాలు కోల్పోడం గురించి."

"అయ్యో! అలాగా!" అన్నారు అవధాన్లుగారు. ఈ విషయానికి, ఇంతవరకు చెప్పినదానికి సంబంధం ఏమిటి చెప్మా అనుకుంటూ

"మీకింకా తెలియదా! ఢిల్లీ కెగిరే విమానం మధ్యలో కూలడంతో పెద్ద మంటలు రాగా అందులోని పాసింజర్లందరూ సజీవంగా దహనమైపోయారు

ఇలాంటి ఘోర ప్రమాదం ఇదివరలో ఎప్పుడూ జరగలేదు. మూకుమ్మడిగా పోయినవారికి ఉత్తర క్రియలు జరపాలని శిథిలాల్లో దొరికిన అస్తికలు దేశంలోని అన్ని నదీ జలాల్లోనూ రాజలాంఛనాలతో నిమజ్జనం చెయ్యాలని ప్రభుత్వ సంకల్పం. రేపు రైల్లో మంత్రిగారు స్వయంగా అస్తికల్ని ఈ వూరు తీసుకొస్తున్నారు. స్టేషను నుంచి వూరేగింపుగా వెళ్ళి పుష్కరాల రేవులో గోదావరిలో నిమజ్జనం చెయ్యాలి"

"చూడు నాయనా! జరిగిందానికి విచారించడం తప్ప నేనీ విషయంలో ఎలా సాయపడగలను."

"అయ్యా! మీరు ఫీలవకండి. ఇప్పుడు జరిగింది గుడ్డిలో మెల్లే అనుకోవాలి. ఆ నాడు విమానంలో సీట్లు దొరక్క మరెందరో ప్రముఖులు రైల్లో బయలుదేరారు. శాస్త్రం చెప్పినటు ఆ విమానం అక్కడెక్కడో కాకుండా ఆ రైలుమీదే పడుంటే మనకు నాయకులే లేకుండా పోయి దేశం అరాజకమై వుండేదికదండి. జరిగిందేదో జరిగిపోయింది. రేపు జరగబోయే తంతు అనండి, తతంగం అనండి. అదేదో మీ చేతులమీదుగా జరిపించాలని ఈ వూరు పెద్దలు నిశ్చయించారు. కనుక రేపు ఉదయం ...."

"చూడు నాయనా! నేను అరవై దాటి, డబ్భైయో పడిలో పడినవాణ్ని. నాకు ఓపిక లేదు. పైగా యిలాంటి కర్మకాండలు నేను చేయించను. పక్కవీధిలో విష్ణుశర్మ గారని వున్నారు. ఆయన్ని తీసుకెళ్ళండి"

"అమ్మమ్మమ్మ! మీరు లేకుండా ఈ కార్యక్రమం జరగడం అసంభవం. కావాలంటే ఆయన్నీ పిలుస్తాం. మీరు సింపులుగా సూపరువైజు చేద్దురుగాని మీ చేత 'ఊ' అనిపించడానికే నన్ను పంపించారు. మీరు కాదంటే నా ఉద్యోగానికే ఎసరుపెడతారు పైవాళ్ళు." అని కాళ్ళు పట్టుకోబోయాడు హనుమాచారి

వద్దని వారించారు అవధాన్లుగారు.

"అయ్యా! ఈ కార్యక్రమంలో హోదాగల పెద్ద పెద్ద ఆఫీసర్లు పాల్గొంటున్నారు. మీబోటి ఘనాపాఠీల అజమాయిషీలో జరిపించకపోతే మాకు మాట వస్తుంది. యిక మీ యిష్టం."

"అలా కాదు. కూడదంటే నేనేం చెయ్యను. సరే విమానంలో దహనమయ్యారంటున్నారు. ఏ అస్తికలు ఎవరివో. వారి గోత్ర నామాలు అవీ ఎలా తెలుస్తాయి. యిలాంటి విషయాల్లో చాలా జాగ్రత్తగా వుండాలి- లేకపోతే బెడిసి కొడతాయి" అని సంశయాన్ని వెలిబుచ్చారు అవధాన్లుగారు.

"ఆ మాటకొస్తే యిక్కడ కొస్తున్నవి అసలు అస్తికలో లేక విమానం అవశేషాల బాపతు బూడిదో యెవరికీ తెలియదు. పైగా వాటిగురించి అంత పట్టించుకోడం అనవసరం. ఇది నడిపించేది ప్రభుత్వమే కనుక బెడిసికొట్టినా ఫరవా లేదు. మన డ్యూటీ మనం చేసుకుపోవడమే. రేపు తెల్లారక మునుపే వచ్చి మిమ్మల్ని జీపులో తీసుకెళతాను" అంటూ లేచాడు హనుమాచారి.

"విష్ణుశర్మతో కూడా సంప్రదించి వెళ్ళు నాయనా! పంచామృతాలని, దశదానాలని వుంటాయి ఆ సంప్రదాయాలు. వాటికి కావలసిన సరంజామా చూసుకో."

మాట పూర్తిగా వినిపించుకోకుండానే జీపెక్కేశాడు హనుమాచారి.

* * *

మర్నాడుదయం తెల్లవారడానికింకా ఓ ఝాము వుండగానే గోదావరి స్నానం ముగించి ప్రాతఃసంధ్య కుపక్రమించారు అవధాన్లుగారు.

కోడికూతలా హారను మోగుతూ ఓ జీపువచ్చి వీధిలో ఆగింది సంధ్యావందనం ముగించి లోపలికెళ్ళి పెట్టె తెరిచి వేదసభలో తనని గౌరవించిన ఇద్దరు శాలువా కప్పుకొని గుమ్మంలోకివచ్చేసరికి ఆ జీపు వెనకాలే మరో కారు వచ్చి నిలిచింది

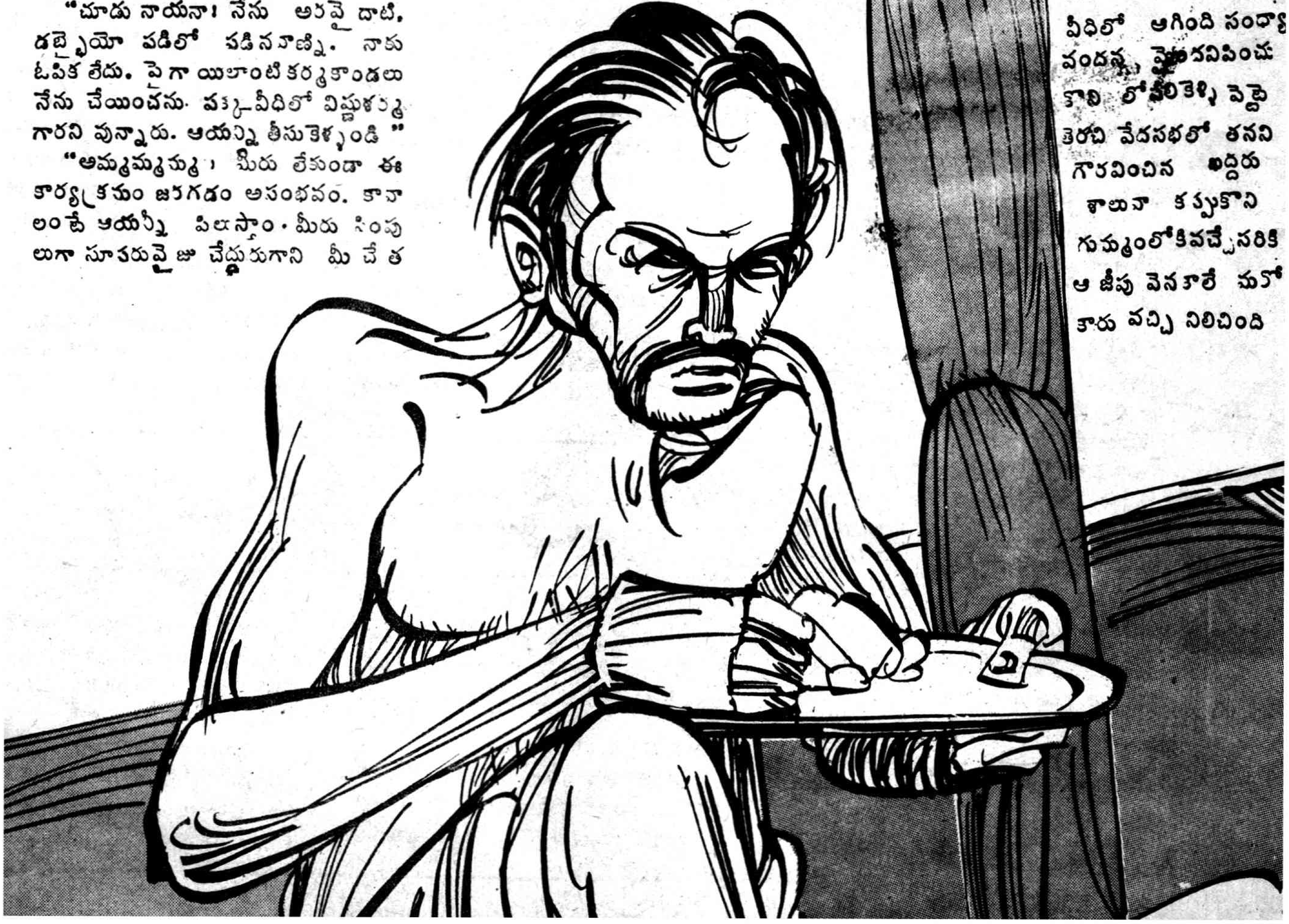

"అయ్యా! మీరింకా రాలేదని డిప్యూటీ కలెక్టరుగారే స్వయంగా కారు పంపారు" అన్నాడు డ్రైవరు.

వసారా మెట్లు దిగుతూంటే "ఆ ఖద్దరు శాలువా ఏమిటీ, పెద్దాపురం రాణీగారిచ్చిన కాశ్మీరు శాలువా వేసుకెళ్ళండి. పెద్ద ఆఫీసర్లతో పనికదా" అంది సోమిదేవమ్మ.

అవునన్నట్లు తలవూపి మళ్ళా గదిలోకి వెళ్ళి పెట్టె తెరచి కాశ్మీరు శాలువా తీసుకున్నారు అవధాన్లుగారు.

ఈలోగా మరో కారు వచ్చి గేటుదగ్గర ఆగింది.

"అయ్యగారూ! మీరింకా రాలేదని కలెక్టరుగారు కారు పంపించారు. వేగిరం రండి" అన్న డ్రైవరు కేక వినబడింది. గుమ్మంలోకి రాగానే మూడు వాహనాలు కాసుకూర్చోడం చూసి అవధాన్లుగారికి మతిపోయినట్టయింది. తనేదో బ్రహ్మాండమైన వేదసదస్సుకి పిలవబడ్డట్టు ఉత్సాహపడ్డారు. హడావిడిగా తిరిగి గదిలోకి వెళ్ళి కాశ్మీరు శాలువాబదులు పిఠాపురం దివాణంవారిచ్చిన బంగారు జరీకండువా కప్పుకొని "ఏ వేళ కొస్తారో. కాసిన్ని పాలు పుచ్చుకు వెళ్ళండి" అంటున్న భార్య మాటలు వినిపించుకోకుండా పద్ద పెద్ద అంగలు వేసుకుంటూ కారెక్కేశారు అవధాన్లుగారు.

*　*　*

రాజమండ్రి స్టేషనంతా జనసందోహంతో కోలాహలంగా వుంది. రైలు రాకకై ప్లాటుఫారం యావత్తూ కిటకిటలాడుతూ యెదురు చూస్తోంది. జిల్లా అధికారులు, పుర ప్రముఖులు వెయిటింగు రూములో మంత్రిగారు తెచ్చే అస్తికల కోసం నిరీక్షిస్తున్నారు. స్టేషను ఆవరణలో కొన్ని వందలకార్లు నిలిచివున్నాయి. బయట ప్రాకారమంతా షామియానాలతో నింపబడివుంది. షామియానాలన్నీ జనాలతో క్రిక్కిరిసి వున్నాయి. వివిధ పార్టీలకు చెందిన వాలంటీర్లు జండాలుచ్చుకొని బారులుతీరి నిలబడ్డారు. రిజర్వు పోలీసు దళం నల్లబాడ్జీలను ధరించి గార్డాఫానర్ కోసం నిలుచున్నారు. ట్రాఫిక్ పోలీసులు ఆవరణలోకి వచ్చే వాహనాలని క్రమబద్ధం చేస్తున్నారు. ఊరేగింపుకోసం వరస లారీలలో బాండుమేళాలు అమర్చబడి వున్నాయి. ఒక టాపులేని జీపుని పూలతో అలంకరించి దానిపై ఒక ఎత్తయిన పేటికను అమర్చారు. అప్పటికే అరగంట లేటయినరైలు ఏ క్షణంలోనైనా రావచ్చు.

డిప్యూటీ తాసిల్దారు హనుమాచారి అవధాన్లుగారి రాకకై కాలుగాలిన పిల్లిలా స్టేషను బయట తెగ పచార్లు చేస్తున్నాడు. దూరంనించి జీపు, రెండు కార్లు రావడం చూసి 'హమ్మయ్య' అనుకున్నాడు.

కారు ఆగింది. ఎవరు చెప్మా వచ్చిందని అక్కడి జనమంతా కారుకేసి చూశారు. అవధాన్లుగారు ఎంతో ఠీవిగా కారు దిగారు. వృద్ధాప్యంలో శరీరం కాస్త పీలగా వున్నా దబ్బపండు లాంటి ఆయన ముఖంలో బ్రహ్మవర్చస్సు ఉట్టిపడుతోంది

ఆయన అక్కడ అడుగు పెట్టగానే సాక్షాత్తు వశిష్ట మహర్షే దిగివచ్చాడా అనిపించింప అక్కడి వాళ్ళకి.

"మీరింకా రాకపోతే నా గుండెల్లో ప్రాణాల్లేవు. రండి" అంటూ షామియానాలోకి తీసుకెళ్ళాడు హనుమాచారి.

"విష్ణుశర్మని తీసుకొచ్చావా? ఈ కార్యక్రమం జరిపించడానికి" అని ప్రశ్నించారు అవధాన్లుగారు.

"నిన్నటినుంచి ప్రయత్నిస్తున్నాను. నాకు టైము దొరకటం లేదు" అని నీళ్లు నమిలాడు హనుమాచారి.

"సరే ఈ స్టేషనుదగ్గరే తూర్పువీధిలో పేరి శాస్త్రిగారు వున్నారు. ఆయనకు కబురెట్టండి. నేను రమ్మన్నానంటే వస్తాడు" అంటూ షామియానాలో పరచిన కుర్చీలో కూర్చున్నారు అవధాన్లుగారు.

ఈలోగా ఒక దవాలా బంట్రోతు వచ్చి "ఆచారిగారూ! మిమ్మల్నర్జంటుగా పత్రికలవాళ్ళకి కాఫీ, టిఫిన్లు చూడమంటున్నారు డిప్టీ కలెక్టరుగారు" అనగానే ఇప్పుడే వస్తానని హామీ యిచ్చి వెళ్ళిపోయాడు హనుమాచారి.

అవధాన్లుగారు తన చుట్టూ కూర్చున్న జనాన్ని కలయజూశాడు, పరిచయస్తులెవరేనా వున్నారేమోనని. అందరూ కొత్త వాళ్ళే. బిక్కుబిక్కుమంటూ గాయత్రీ జపం మననం చేసుకుంటూ ధ్యానంలోకి దిగిపోయారు

అలా గంట గడిచింది. ట్రయినింకా రాలేదు. దారిలో ఆగిన ప్రతి స్టేషనులో ప్రజలు గతించిన నాయకులకు నివాళు లర్పిస్తున్నందున లేటయిందని స్టేషను మాస్టరు సంజాయిషీ ఇస్తున్నాడు. బాగా తెల్లవారి పొద్దెక్కుతున్నందున చాలా మంది సహనం కోలుపోయి ఒక్కొక్కరే జారుకుంటున్నారు. షామియానాలో జనాభా పల్చబడసాగింది.

హనుమాచారి హఠాత్తుగా షామియానాలో ప్రత్యక్షమై ప్రజానీకానికి యేదైనా కాలక్షేపం లేకపోతే ప్రమాదమని గ్రహించి బేండుమేళాన్ని ఓ రెండు దరువు లెయ్యమందామనుకున్నాడు. కాని బేండువాళ్ళు అప్పటికే పేంటు బెల్టులు వదులుచేసుకొని బరువైన జరీకోట్లు విప్పేసి భుజాన్నేసుకొని పందుంపుల్లలు నవుల్తూ గోదావరి గట్టుకేసి పోయారు. మరేం చేద్దామా అనుకుంటున్న హనుమాచారికి అవధాన్లుగారు కనపడగానే ఓ గొప్ప ఊహ తట్టింది. పరుగులాంటి నడకతో ఆయన్ని సమీపించి "అయ్యా! మీరు వేద పఠనం ఆరంభించండి ట్రైన్ వచ్చేదాకా" అన్నాడు.

"చూడు నాయనా! పేరి శాస్త్రికి కబురు చేశావా? వచ్చేటప్పుడో రాగి చెంబుతో మంచి తీర్థం పట్రమ్మను. కాస్త గొంతు తడి చేసుకోవాలి" అని ప్రాధేయపడ్డారు అవధాన్లుగారు.

"ఆ! ఇప్పుడే కబురు చేస్తా!" అని హామీ ఇస్తుండగా మరో దవాలాబంట్రోతు "ఆచారిగారూ! ట్రయిను లేటయింది. కనుక మినిష్టరుగారికి కాఫీ, టిఫిన్లు వెయిటింగ్‌రూమ్‌లోనే ఏర్పాటు చేయమన్నారు డిప్యూటీ కలెక్టరుగారు. ఆ చేత్తోనే మేము జవాన్లం ముగ్గురం, డ్రయివర్లు ముగ్గురం వున్నాం. మా సంగతికూడా చూడండి" అనడంతో ఉసూరుమంటూ మూడు వందలు అతని చేతిలో పెట్టి వదిలించుకుని పేరిశాస్త్రికెలా కబురుచేద్దామా అని చుట్టూ కలియజూశాడు. అంతవరకు గెడకర్రలు మింగినట్టు నిటారుగా స్తంభించివున్న రిజర్వు దళం హనుమాచారి చూపు కలియగానే గాలితీసిన బెలూనులా ఒక్కసారి కృంగిపోయి మా సంగతేమిటన్నట్టు చూశారు. అయ్యబాబోయి వీళ్ళు తగులుకుంటే మొత్తం తనను నంజేసుకుంటారని భయపడి పేరిశాస్త్రి గురించి అవధాన్లుగారు పెడుతున్న గోడు వినిపించుకోకుండానే చల్లగా జారుకొని అక్కడనించి మాయమయిపోయాడు హనుమాచారి.

మైకు స్టాండు అవధాన్లుగారి ముందు సవరించాడు మైకువాడు. అవధాన్లుగారు నీరసంగా సణుక్కున్నారు. ఆ సణుగుడు పిడుగుల్లా లౌడ్ స్పీకర్లలో వినబడింది. దాంతో కొన్ని క్షణాలపాటు అలజడి స్తంభించి నిశ్శబ్దం ఆవరించింది. అవధాన్లుగారి కంచు కంఠం మోగింది. ప్రాకారమంతా వేదఘోషతో ప్రతిధ్వనించింది.

అలా గంటలు గడిచాయి. పొద్దెక్కి వేసవి ఎండ తన ఉధృతాన్ని చవిచూపించనారంభించింది. అయినా లెక్కచేయకుండా పల్చబడిన జన సమూహం రెండింతలయింది. స్టేషనులో గంట మోగింది. దూరాన్నించి రైలుకూత వినబడింది. కొన్ని వేల నిట్టూర్పులతో వాతావరణం చిక్కబడింది

ఒక్కసారిగా బేండుమేళాలు మారుమ్రోగాయి జేజేలు, కోహార్లతో ప్రాంగణమంతా ప్రతిధ్వనించింది. గంటల తరబడి వేదపఠనం చేసిన అవధాన్లుగారి గొంతుకెండిపోయింది. రాత్రి ఉపవాసంచేసి ఉదయం పచ్చి మంచి నీళ్ళయినా పుచ్చుకోనందున నీరసం ఆవహించింది. హనుమాచారితో చెప్పి పేరిశాస్త్రిని రప్పించి తను ఇంటికి వెళ్ళిపోవాలని ఓపిక పట్టసాగారు.

ట్రయిను స్టేషనులో ఆగింది. మంత్రిగారు కలశాన్ని స్వయంగా జీపులో పేటిక మీద వుంచారు. బేండుమేళాలు తారాస్థాయి నందుకున్నాయి, జోహార్ ధ్వానాలు మిన్నుముట్టాయి. రిజర్వు దళాల బారులు జీపు ముందుకు జరిగాయి. దూరం నుంచి ఔట్లు పేలుతున్నాయి. జీపు కదలడానికి సిద్ధంగా వుంది.

హనుమాచారి హడావిడిగా అవధాన్లుగారి దగ్గరకు వచ్చి "అయ్యా, మీరింకా యిక్కడే వున్నారేంటి? మినిస్టరుగారి పక్కను జీపులో నిలబడాలి" రండి రండంటూ చెయ్యిపుచ్చుకొని జీపుకేసి బరబరా నడిపించాడు.

"చూడు బాబూ! పేరిశాస్త్రికి కబురంపావా! చాలా ముఖ్యం. వేదాశీస్సు లివ్వడానికి, స్వస్తివచకానికి మినహాయిలాంటి కర్మలు మేం చేయించం. నా గొంతు కెండిపోయింది. వచ్చేటప్పుడు రాగిచెంబుతో మంచితీర్థం మరచిపోవద్దను" అన్నారు అవధాన్లుగారు.

"మీరిలా బయలుదేరగానే నేనడ్డవోవన ఆయన్ని తీసుకొచ్చి మీ కప్పగిస్తాను. ఈ సంగతి నాకొదిలేసి మీరు గాభరాపడకండి" అని హామీ యిస్తుంటే మరో దవాలా బంట్రోతు ప్రత్యక్షమై "ఆచారిగారూ! మిమ్మల్నర్జంటుగా మినిస్టరుగారి తిరుగు ప్రయాణానికి ఇవ్వాళ ఎక్స్‌ప్రెస్సుకి మరో రెండు టిక్కెట్లు బుక్

చదవండి!
వెలువడింది
మీ అభిమాన రచయిత్రి
శ్రీమతి హాజరా అపూర్వసృష్టి
తార వెల 18 రూ..
ఆంధ్రసచిత్రవారపత్రిక
సీరియల్

ఇది నవలా జీవితమా-అన్పించేంత అందంగా వ్రాసి పాఠకుల
హృదయాల్లో తనకొక ప్రత్యేక స్థానాన్ని సంపాదించుకున్న
శ్రీమతి హాజరా కలంనుండి వెలువడిన నవలాకుసుమం
తార
అన్ని బుక్‌షాపులలో దొరకును లేదా మాకు వ్రాయండి
పుస్తకం ఖరీదులో 1 రూ.. తగ్గించి M.O. చేయండి
ఆ రూపాయికే V.P.P. ద్వారా మీకు పంపగలము.
వివరాలకు: శ్రీకవితా పబ్లికేషన్స్ మ్యూజియం రోడ్డు, విజయవాడ-520002

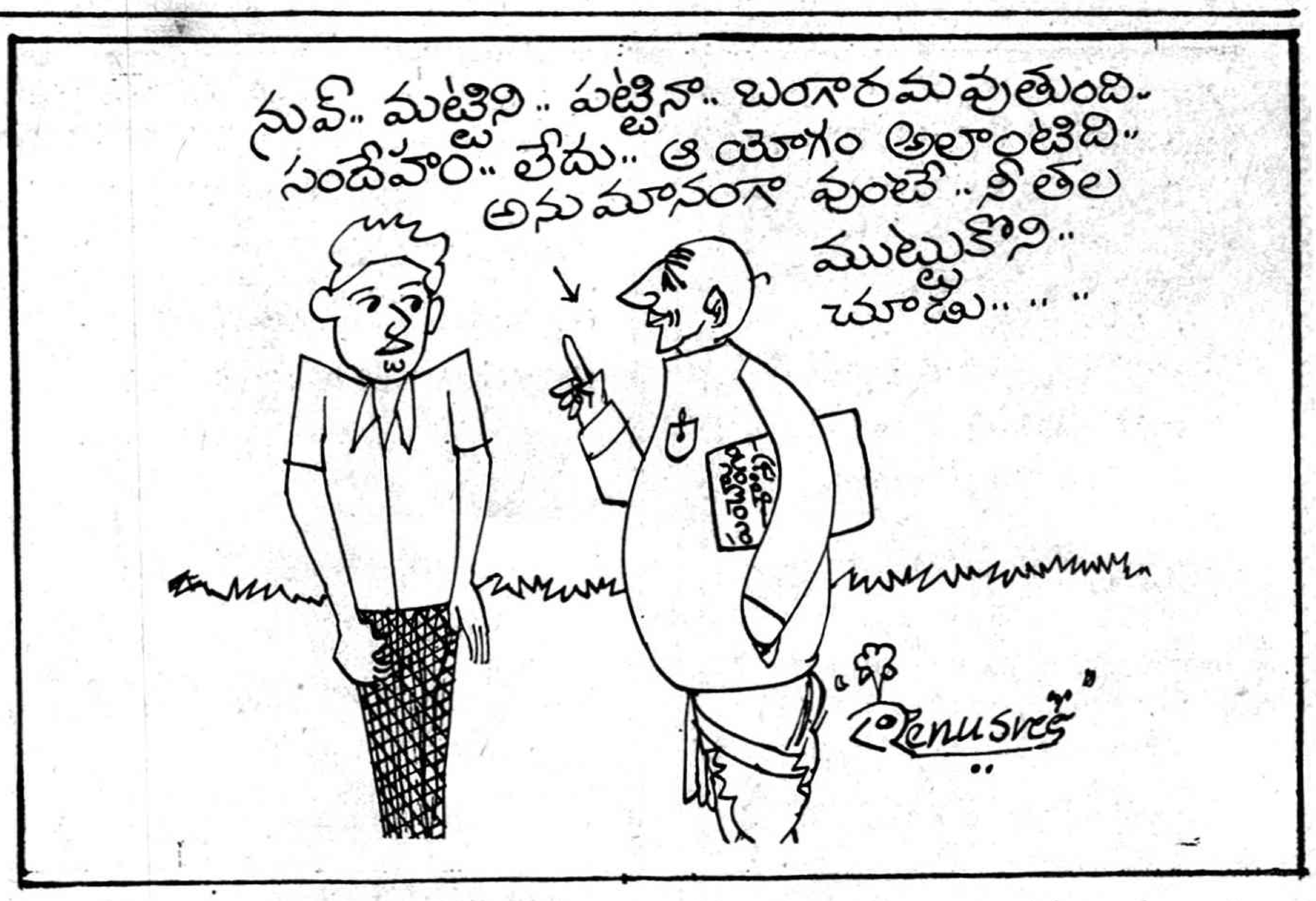

చేయించమని డిప్టీ కలెక్టరుగారు చెప్పమన్నారు." అనగానే ఈయన్ని జీపులోకి ఎక్కించమని చెప్పి మాయమయ్యాడు హనుమాచారి.

జీపుచుట్టూవున్న అధికారులు అవధాన్లుగారిని జీపు ఎక్కించారు. అలా అవధాన్లుగారు, మంత్రిగారు పేటిక కిరుప్రక్కలా నిలబడ్డారు. భజంత్రీల వెనుక, జీపు బయలుదేరింది. జీపువెనుక కొన్నివందల జనాభా నడవసాగారు. వారివెనుక ఆఫీసర్ల వాహనాలు బారులుతీశాయి. ఊరేగింపు ముందుకు సాగింది

జీపు కుదుపుకు పేటికమీదనున్న కలశం కదలడం చూసి మంత్రిగారు ఓ చెయ్యివేసి పట్టుకున్నారు. మరో చెయ్యి వూపుతూ, ఊరేగింపు తిలకిస్తున్న ప్రజల్ని పరామర్శించ సాగారు.

గతుకుల కుదుపుకు శరీరం తూకం కోల్పోగా భుజాన్ని పేటికకానించి నిల దొక్కుకున్నారు అవధాన్లుగారు. చురుగ్గా సాగుతున్న ఊరేగింపు బజారువీధి చేరింది.

వర్తకసంఘం ప్రతినిధి ఒక పెద్ద పూలదండతో యెదురయి వెళ్ళి జీపెక్కారు. అస్తికలున్న కలశానికి దండవెయ్యడం కోసం. కలశం చిన్నది కనుక అంత పెద్ద దండ వెయ్యడం వీలుపడక మంత్రిగారి మెడలో వేసేశారు సమయస్ఫూర్తిగా. దాన్ని చూసి వివిధ ఉపవర్తక సంఘ ప్రతినిధులు తాము తెచ్చిన దండలు మంత్రిగారికే వేయసాగారు. ఇలా షాపుకో దండ చొప్పున పడడంతో ఊరేగింపు మందకొడిగా సాగనారంభించింది. దండలు సవరించుకోడంతో మంత్రిగారి రెండు చేతులకూ పని తగిలింది. కలశం ఎక్కడ ఎగిరి పడుతుందో అప్రతిష్ఠ అనుకొని అవధాన్లుగారు పేటికను కావలించుకొని కలశాన్ని చేత్తో కాస్తున్నారు.

ఊరేగింపు గంటల తరబడి సాగింది. ఓ పేరుమోసిన హోటల్ యజమాని పెద్దలందరకు కూల్‌డ్రింకులు అందజేశాడు. అవధాన్లుగారికి కూడా యివ్వబోయి ఆయనకు నిష్ఠానియమాలు ఉంటాయని గుర్తుకు వచ్చి నాలిక్కరుచుకుని యివ్వడం మానేశాడు.

అవధాన్లుగారికి కాళ్ళు తిమ్మిరెక్కి కండరాలు బిగిసిపోయాయి. తన బరువు తాను మోసే శక్తికూడా కోల్పోతున్నారు. వళ్ళంతా ముచ్చెమటలు పట్టసాగాయి. నాలిక పిడచ కట్టుకుపోయింది పెదవులెండిపోయాయి. ఎలాగైనా బతికి బయటపడాలని శక్తినికూడగట్టుకొని భరాయించుకొంటున్నారు.

మంత్రిగారి దండ బాపకు గులాబిరేక ఒకటి ఎగిరి అవధాన్లుగారి పెదిమమీద వాలింది. అది ఒక తెలియని ఉపశమనాన్ని కలిగించింది. నాలుకతో నోట్లోకి లాక్కోబోయారు. ఇన్నేళ్ళుగా సాగిస్తున్న నిష్ఠ నియమాలు అడ్డుపడ్డాయి. జరీ కండువాతో పెదిమలద్దుకున్నారు. చిక్కని జరీగెడ్డాన్ని గీతలుపెట్టి బాధించింది. అలా క్షణమొక యుగంగా గడవగా జీపు పుష్కరాల రేవు చేరింది.

మంత్రిగారు కలశాన్ని దింపారు. కలశం పెద్దల చేతిమీదుగా నదీతీరం చేరింది. గోదావరి మధ్యగా తేలే తెప్పలాంటి ఒక పంటుని లంగరువేసి వుంచారు. ఆ పంటు మీదనుంచి అస్తికలను నిమజ్జనంచేస్తే గ్యారంటీగా నదీగర్భంలో కలసిపోతాయన్న వుద్దేశంతో అలా యేర్పాటు చేయబడింది. ఆ పంటుని చేరడానికి ఒక చిన్న మోటారులాంచిని రేవులో వుంచారు. పెద్దలందరు కలశంతోపాటు లాంచియెక్కారు. అవధాన్లుగారు యెక్కలేదని గుర్తుకువచ్చి ఆయనకోసం కబురెట్టారు. పోలీసు ఆఫీసర్లు రేవంతాగాలించి అవధాన్లుగార్ని పట్టుకొని లాంచి ఎక్కించారు. లాంచి ఓవర్ లోడయ్యి గోదాట్లోకి సాగి ఎలాగో పంటు చేరుకుంది. లాంచిలోని పెద్దలు పంటు మీదకు ఎక్కారు. అవధాన్లుగార్ని కూడా పంటు మీదకు సాయం పట్టారు. కార్యక్రమం త్వరగా ముగించమని అధికార్ల చేత ఆదేశాలు యివ్వబడ్డాయి. అవధాన్లుగారు నిర్ఘాంత పోయారు. తంతు జరిపించాలంటే కావలసిన సామాగ్రి అక్కడేమీ లేదు. ఏం చేయాలో అర్థంగాక తటపటాయిస్తున్నారు. మిట్టమధ్యాహ్నపు యెండ అందర్నీ చురకలు వేస్తుంది. ఇదెలాగో అయిందనిపించుకుంటే చాలని అందరూ చూస్తున్నారు.

"అయ్యా మీరు మంత్రాలు త్వరగా చదవండి పొద్దుపోతుంది" అని పెద్దలు సెలవిచ్చారు. దాంతో గత్యంతరం లేక "కేశవా। నారాయణా। మాధవా। గోవిందా।" అని కేశవ నామాలు వల్లిస్తుండగా "గోవిందా" అన్నపదం వినపడగానే "గోవిందా అంటూ కలశాన్ని గోదాట్లో విసిరేసి చేతులు దులిపి, తృప్తిగా నిట్టూర్చి చటుక్కున లాంచి ఎక్కేశారు పెద్దలు.

లాంచి ఓవర్ లోడయినందున "సగం మంది మాత్రమే ఎక్కండి మిగతా సగం కోసం లాంచి మరో ట్రిప్పు వేస్తుంది" అని గోడుపెట్టాడొక పోలీస్ ఆఫీసరు. అయినా లాంచి బయలుదేరేసరికి అందరూ లాంచిలోకి దూరిపోయారు ఒక్క అవధాన్లుగారు మినహా.

తనొక్కడే పంటుమీద మిగిలిపోయి నట్టు గ్రహించడానికి కాస్త టయిం పట్టింది అవధాన్లుగారిక్కి. ఈయన ఒక్కడే యెందుకు వుండిపోయాడా అని అనుమాన మేసింది పంటు సరంగుకు.

లాంచి తిరిగి వస్తుందేమోనని ఆశతో రేవుకేసి చూస్తున్నారు అవధాన్లుగారు. లాంచి రేవుచేరగానే రేవు ఖాళీబడింది. కాని లాంచి తిరిగి రాలేదు. పంటు సరంగు అవధాన్లుగారి పరిస్థితిచూసి లాంచిని పంపమని రేవుకేసి కేకలెట్టారు. కేకలు గాలిలో కలిసిపోయాయి. "పోనీ నువ్వయినా పంటును రేవుకు చేర్చి నన్ను దాటించు నాయనా అని ప్రాధేయపడ్డారు అవధాన్లుగారు.

"పొద్దేలనుంచి టీ చుక్కకూడా తాగలేదయ్యాగారూ తూడొండుకు తించేగాని

ఇది మీకోసం!

ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకున్నా కలసి
కమ్మని కాపురానికి నోచుకోని
ప్రేమజంట విరహ విపంచి-

సినిమాగా రాబోతున్న
కొమ్మూరి వేణు
గోపాలరావు
ప్రేమ
నక్షత్రం రు. 15.00
చదివారా?

వారివే మరికొన్ని నవలలు

ప్రేమకాంతి	—	15.00
గోరింటాకు	—	12-50
హౌస్ సర్జన్	—	12-00
ఒకే రక్తం-ఒకే మనుషులు	—	10-00
నివేదిత	—	7-50
భారతి	—	7-50
ఈ దేశంలో ఒక భాగమిది!	—	7-50
శారద	—	6-00
వంకెళ్ళు	—	6-00

మీ దగ్గరి బుక్‌స్టాల్స్‌లో అడగండి.
లేకపోతే అడ్వాన్సు పంపిన
V.P.P. లో పంపగలము.

నవభారత్
బుక్ హౌస్
ఏలూరు రోడ్
విజయవాడ-2

విశాఖలో రెండు సముద్రాలు!

(జులై 30 రా. వి. శాస్త్రిగారి జన్మదిన సందర్భంగా)

"తప్పులందరూ చేస్తారు
త్యాగాలు కొందరే చేస్తారు"
కథలు అందరూ రాస్తారు
వ్యధలు రా. వి. శాస్త్రి రాస్తాడు.
ఇతరులు
తరచి ప్రశ్నించినా తన గురించి
చెప్పుకోడు.
తన గుండెనిండా పీడితుల గోడు
అసలు విశాఖలో
రెండు సముద్రాలున్నాయంటాను.
ఒకటి బంగాళాఖాతం
మరొకటి రా. వి. కలంఘాతం.
ఒకటి అనాధలకీ, ఆశోపహతులకీ
మృత్యుహస్తం చాస్తే
మరొకటి వారికే అభయహస్తం చాచి
జీవన రణానికి సిద్ధం చేస్తుంది.
మొదటిది ఉన్నచోటనే వుండి
తనలో తాను మథనపడుతుంది-
రెండోది విశ్వమంతా తానై
అధో జగత్సహోదరుల గురించి
కథన పడుతుంది
ఒకటి నిత్య జడనిధి
మరొకటి సత్యసమర మహారథి.

—వి. పి. శాస్త్రి

లంగరెత్తలేను. పైగా గాలిపాటు సరిగా లేదు. లోతు మాస్తే గెడకందదు. మరెలా చెప్పండి" అన్నాడు.

గత్యంతరంలేక దిగులుగా కూలబడ్డారు అవధాన్లుగారు. దాహం దహించుకుపోతుంది. పంటుమీదనుంచి ఓ దోసెడు నీళ్ళు అందుకుందామంటే ఎత్తయిన పంటుకి నీరు ఓ బారెడు దిగువ ఉండడంతో ఎంత ప్రయత్నించినా చేతికి అందలేదు.

పొయ్యి అంటించి వంట చేసుకున్నాడు సరంగు. తను పట్టిన దాకలో నీళ్ళు అవధానిగారికి యిద్దామనుకున్నాడు. నీచ వందే పాత్రతో అలాంటివాళ్ళకివ్వడం మహా పాపమని మానేశాడు. తన చుట్టూ యింత జలాశయం ఉండి త్రాగడానికి గుక్కెడు నీళ్ళు కరువయిన పరిస్థితి అయింది అవధాన్లుగారికి.

నిప్పులు చెరుగుతున్న ఎండలో దేహమంతా ఉడికిపోతూంది. తను కప్పుకున్న జరీకండువా వేడెక్కి మరింత దహించేస్తుంది. కండువా తీసి పంటుమీద పడేశారు.

వంట ముగించి తిండి కుపక్రమించాడు సరంగు. దూరంనుంచి చూస్తూ కూర్చున్నారు అవధానిగారు. సరంగు తింటూ తను వండుకున్న పదార్థంలోనుంచి కరివేపాకు ఏరి పారేశాడు. అది చూసిన అవధానిగారికి అస్పృశనిపించింది. కరివేపాకు లేందే ఏ పదార్థమూ రుచి నివ్వదు. తినేటప్పుడు ఆ కరివెపాకును ఏరి పారేస్తారు. ఇప్పుడు తను అనుభవిస్తున్న స్థితికూడా ఇలాంటిదేనని

పంటు సరంగు లంగరుతీసి తెరచాప ఎత్తేసరికి పొద్దు పడమరకు వాలింది.

పంటు రేవుచేరేసరికి దీపాలెట్టేశారు. పంటు దిగుతుంటే అయ్యగారూ! ఇది వదిలేశారు అని కండువా అందించాడు సరంగు.

కండువాని చూశారు అవధానిగారు. తనని నాకప్పుడు ఈ కండువాతో సన్మానించిన సదస్సు తన యెదురుగా నిలబడి అవహేళన చేస్తున్నట్టు అనిపించింది. ఆనాడు తనను కీర్తించిన ప్రతివ్యక్తి వేయి వెక్కిరింతలతో తన్నవమానపర్చినట్టనిపించింది. సన్మానపు జరీ పట్టు కండువా ఓ పిశాచంలా కనబడగా శక్తినంతా కూడగట్టుకొని పంటుమీదనుంచి రేవులోకి దూకారు.

భర్త రాకకై గుమ్మంలో ఎదురు చూస్తుంది సోమిదేవమ్మ. భర్త ఏమి పారితోషికం తెస్తాడోనని కుతూహలంగా వుంది. మనవడు సూర్యం వసారాలో ఇంగ్లీషు వాక్యాలను కంఠస్థం చేస్తున్నాడు.

కాళ్ళీడ్చుకుంటూ ఇల్లు చేరారు అవధానిగారు. ఆయన్ని చూసిన సూర్యం చటుక్కున క్లాసు పుస్తకాలు చాపకింద దాచేసి ఎలుగెత్తి వేదపఠనం ప్రారంభించాడు

అది గమనించిన అవధాన్లుగారు సూర్యంకేసి వెర్రిచూపు చూడసాగారు.

సుబ్బావధాన్లుగారి ఆ చూపులోని అంతరార్థమేమిటో సోమిదేవమ్మకు అంతు చిక్కలేదు.